

Ieva Petkutė, [redacted]

(pareiškėjo vardas ir pavardė, asmens kodas)

(jeigu kreipimasi pateikia asmenų grupė, jų duomenys nurodomi kreipimosi pabaigoje prie parašų)

(pareiškėjo atstovo (jeigu jis yra) vardas ir pavardė, asmens kodas)

El. p. adresas: [redacted] Tel. nr.: +[redacted]

(pareiškėjo ir (ar) atstovo kontaktiniai duomenys (adresas ir (ar) elektroninio pašto adresas, telefono numeris), kuriais turi būti siunčiama informacija, susijusi su priimtais sprendimais dėl kreipimosi (peticijos))

(atstovavimo pagrindas, jei atstovas įgaliotas Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka)

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

KREIPIMASIS

2024 m. spalio 5 d.

Vilnius

(surašymo data ir vieta)

Prašau šį kreipimąsi pripažinti peticija.

Žmogaus teisių ir laisvių apsaugos ar įgyvendinimo, valstybės ir (ar) savivaldybės institucijų reformavimo ar kitas ne tik pareiškėjui, bet ir visai visuomenei ar jos daliai svarbus klausimas, kurį prašoma ar siūloma spręsti:

Siekiant tinkamai reaguoti į su demencija susijusius ekonominius, socialinius ir sveikatos iššūkius, Lietuvai būtina turėti ilgalaikių, kryptingų tikslų ir veiksmų planą – demencijos strategiją.

Demencija šiuo metu yra neišgydomas neurodegeneracinis sindromas, paveikiantis asmens pažintines funkcijas ir gebėjimą pasirūpinti savimi. Lietuvos, kaip ir viso pasaulio, visuomenei demencija kelia reikšmingų ekonominių, sveikatos ir socialinės gerovės sunkumų. Valstybėje turint veiksmingas demencijos valdymo priemones, net 45 proc. demencijos atvejų (Lancet, 2024) galima išvengti ar pavėlinti, o jau turintiems demencijos sindromą – užtikrinti tinkamą priežiūrą.

Situacija Lietuvoje

- Pasaulio sveikatos organizacija pažymi, kad nacionalinė demencijos strategija yra nuosekliausia priemonė atliepti su demencija susijusius iššūkius. Lietuva 2017-aisiais kartu su kitomis pasaulio valstybėmis įsipareigojo parengti nacionalinę demencijos strategiją, pritardama Pasauliniam demencijos veiksmų planui. Tačiau, tokia strategija dar nėra parengta.
- Pagal Higienos instituto duomenis, šiuo metu demenciją turi apie 41.5 tūkst. asmenų, tačiau tokių asmenų Lietuvoje turėtų būti apie 56 tūkst. (svyruoja nuo 48 tūkst. iki 65 tūkst.)

(Lancet, 2022). Taigi, daug atvejų yra nediagnozuojama. Numatoma, kad šis skaičius iki 2050 m. tokių asmenų skaičius dėl demografinių tendencijų išaugs iki maždaug 81 tūkst. (svyruoja nuo 81 tūkst. iki 101 tūkst.) (Lancet, 2022). Amžius yra vienas svarbiausių demencijos rizikos veiksnių; 2050-aisiais amžiaus vidurkis Lietuvoje bus 50 metų – mes tapsime viena vyriausių ir sparčiausiai senėjančių visuomenių Europoje (Vyriausybės strateginės analizės centras, 2020).

- Visuomenė nėra informuota apie efektyvias demencijos rizikos sumažinimo priemones.
- Demencija dažniausiai diagnozuojama vėlai: visuomenė ir specialistai stokoja žinių atpažinti pirmuosius požymius, dėl paplitusių neigiamų su demencija susijusių nuostatų žmonės vengia kreiptis pagalbos laiku.
- Sveikatos ir socialinių paslaugų sistemos nėra pasirengusios kiekvienam piliečiui laiku suteikti prieinamą, individualizuotą ir kokybišką pagalbą.
- Demencijos srityje veikiančių specialistų rengimo, demencijos įtarimo, diagnostikos, podiagnostinės priežiūros srityse yra daug spragų, norint pagerinti padėtį, būtinas integruotas ir tarpsektorinis veikimas.
- Dauguma demenciją turinčių asmenų gyvena namuose. Ten jais rūpinasi artimieji, neturėdami nei tam reikalingų žinių, nei įgūdžių, o negaudami tinkamos pagalbos, tokie asmenys susiduria su neigiamomis ekonominėmis, sveikatos ir socialinės gerovės pasekmėmis.

Kreipimosi pateikimo priežastys ir tikslai:

Demencijos strategija yra ilgalaikis veiklų įgyvendinimo planas, padėsiantis užtikrinti, kad į demenciją žvelgtume kompleksiskai: šalies piliečius saugosime nuo demencijos rizikos ir efektyviai veiksime teikdami paramą bei pagalbą su demencija susidūrusiems šeimoms. Šios veiklos padėtų tinkamai pasirengti su demencija susijusiems sunkumams, mažintų demencijos riziką Lietuvos piliečiams, didintų visuomenės atvirumą demencijai ir mažintų su demencija susijusią stigmą, gerintų paslaugų kokybę ir prieinamumą teikiant pagalbą su demencija susidūrusiems asmenims ir jų artimiesiems, kuriant inovacijas šioje srityje, vykdant pagrindinių demencijos rodiklių stebėseną.

Šį kreipimąsi palaiko 1861 Lietuvos Respublikos gyventojų, išreiškusių pritarimą interneto svetainėje www.peticijos.lt (<https://www.peticijos.lt/visos/83678/lietuvai-metas-tureti-nacionaline-demencijos-strategija/>). Pritarimą išreiškusiųjų sąrašas pridedamas (priedas nr. 1.).

Palaikymo raštus atsiuntė Profesinė sąjunga Lietuvos slaugos specialistų organizacija (kopija pridedama, priedas nr. 2.), Lietuvos socialinio darbo mokyklų asociacija (kopija pridedama, priedas nr. 3.), Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų asociacija (kopija pridedama, priedas Nr. 4.).

Asociacija „Demencija Lietuvoje“, inicijavusi peticiją, teikia „Temines gaires demencijos strategijos plėtočiai“, kurios yra paremtos 2021-2023 m. įgyvendintais tyrimais įvertinti demencijos situaciją Lietuvoje. (priedas nr. 5.).

Norminis teisės aktas, kurį prašoma ar siūloma priimti, pakeisti, papildyti ar pripažinti netekusiu galios:

Pareiškėjo atstovui suteikiamos šios teisės:

(nurodoma tuo atveju, jeigu jam suteikiamos ne visos pareiškėjui Lietuvos Respublikos peticijų konstituciniame įstatyme suteiktos teisės):

Pageidauju / **Nepageidauju** (pažymimas pasirinkimas), kad Peticijų konstitucinio įstatymo 4 straipsnio 5 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais pagrindais gauta informacija ar nuomonės dėl pateikto prašymo ar siūlymo būtų ne tik skelbiama portalo „Mano vyriausybė“ interneto svetainėje „E. pilietis“, bet ir siunčiama mano nurodytais kontaktiniais duomenimis.

PRIDEDAMA:

1. Pateikiamą prašymą ar siūlymą pagrindžiantys dokumentai ar jų kopijos:

(pildoma, jeigu jie pateikiami kartu su kreipimusi)

1. Priedas nr. 1. Pritarimą išreiškusių Lietuvos Respublikos gyventojų sąrašas (Peticiją pasirašiusių sąrašas).
2. Priedas nr. 2. Profesinės sąjungos Lietuvos slaugos specialistų organizacijos pritarimo raštas.
3. Priedas nr. 3. Lietuvos socialinio darbo mokyklų asociacijos pritarimo raštas.
4. Priedas nr. 4. Savivaldybių visuomenės sveikatos biurų asociacijos pritarimo raštas.
5. Priedas nr. 5. Teminės gairės demencijos strategijos plėtotei. Asociacijos „Demencija Lietuvoje“ veikla 2021-2023 m. Demencijos strategijos link. Asociacija „Demencija Lietuvoje“; 2024.
6. Priedas nr. 6. Demencija visuomenės sveikatos prioritetas PSO infografikas.
7. Priedas nr. 7. European Dementia Monitor 2023. Comparing and benchmarking national dementia strategies and policies. Ataskaita.
8. Priedas nr. 8. Alzheimer’s Disease International. 2024. World Alzheimer Report 2024: Global changes in attitudes to dementia. London, England: Alzheimer’s Disease International. Tyrimo ataskaita.

2. Norminio teisės akto projektas:

(pildoma, jeigu jis pateikiamas kartu su kreipimusi)

3. Kita su kreipimusi susijusi medžiaga:

(pildoma, jeigu ji pateikiama kartu su kreipimusi)

4. Atstovavimą patvirtinantis dokumentas:

(pildoma, jei pareiškėjo atstovas įgaliotas Civilinio kodekso nustatyta tvarka)

Ieva Petkutė
Asociacijos „Demencija Lietuvoje“ prezidentė

(pareiškėjo arba jo atstovo parašas)

(pareiškėjo arba jo atstovo vardas ir pavardė)

(jeigu kreipimąsi pateikia asmenų grupė, nurodomi visų kreipimąsi teikiančių asmenų vardai, pavardės, asmens kodai, kontaktiniai duomenys ir parašai)
